

Bruksela, dnia 12.12.2012 r.
COM(2012) 747 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI

**PIĄTE SPRAWOZDANIE ROCZNE W SPRAWIE WDRAŻANIA EUROPEJSKIEGO
FUNDUSZU RYBACKIEGO (2011 R.)**

{SWD(2012) 424 final}

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
2.	CZĘŚĆ I – Wykonanie EFR	3
2.1.	Główne zmiany, tendencje i wyzwania.....	3
2.1.1.	Wykonanie budżetu przez Komisję	4
2.2.	Pomoc techniczna.....	4
2.2.1.	Wykorzystanie pomocy technicznej przez państwa członkowskie.....	4
2.2.2.	Wykorzystanie pomocy technicznej przez Komisję	4
2.3.	Wyniki debaty poświęconej strategii określonej w art. 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie EFR oraz okresowa ocena EFR.....	5
3.	Wyniki gospodarcze sektora rybołówstwa w latach 2010–2011	6
3.1.1.	Sektor połowowy	6
3.1.2.	Akwakultura	7
3.1.3.	Przetwórstwo.....	7
4.	CZĘŚĆ II – Analiza	8
4.1.	Publiczne i prywatne działania na rzecz dostosowania floty rybackiej.....	8
4.1.1.	Trwałe zaprzestanie działalności połowowej.....	8
4.1.2.	Dostosowywanie floty do cen paliwa	9
4.2.	Modernizacja na podstawie art. 25 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFR.....	9
4.3.	Wdrażanie osi 4 w ramach EFR.....	10
5.	Realizacja finansowa w państwach członkowskich.....	12

SPRAWOZDANIE KOMISJI

PIĄTE SPRAWOZDANIE ROCZNE W SPRAWIE WDRAŻANIA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU RYBACKIEGO (2011 R.)

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 68 rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego¹ (EFR) w terminie do dnia 31 grudnia każdego roku Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu oraz Komitetowi Regionów sprawozdania z faktycznego wdrożenia EFR oparte na dokonanej przez Komisję ocenie sprawozdań rocznych państw członkowskich oraz na wszelkich innych dostępnych informacjach.

Niniejsze sprawozdanie dotyczy wykonania EFR w 2011 r. Składa się ono z dwóch części. Część pierwsza dotyczy wymogów określonych w art. 68 rozporządzenia w sprawie EFR. Uwzględniono w niej także wyniki debaty poświęconej strategii, o której mowa w art. 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie EFR. Część druga zawiera przegląd niektórych kluczowych elementów EFR w latach 2007–2013, a mianowicie trwałego zaprzestania działalności połowowej, modernizacji określonej w art. 25 oraz wdrożenia osi 4.

Załączony dokument roboczy służb Komisji zawiera podsumowanie wykonania w każdym państwie członkowskim, a także szczegółowe informacje na temat realizacji finansowej².

2. CZĘŚĆ I – WYKONANIE EFR

2.1. Główne zmiany, tendencje i wyzwania

Realizacja finansowa przez państwa członkowskie. Poświadczone płatności okresowe przesłane przez państwa członkowskie do końca grudnia 2011 r. wynosiły 28 % (1 187 725 419,93 EUR) całego przydziału EFR, co stanowi wzrost o 84,5 % (551 273 466,57 EUR) w porównaniu z grudniem 2010 r. Średni wskaźnik zobowiązań na koniec 2011 r. wynosił 55,29 %. Bułgaria i Rumunia mają znaczne opóźnienia. Wskaźniki zobowiązań Francji, Hiszpanii, Malty, Niemiec, Słowenii, Szwecji, Węgier i Włoch były niższe niż średni wskaźnik UE. Z drugiej strony wskaźniki Belgii, Cypru, Republiki Czeskiej, Danii, Estonii, Finlandii, Grecji, Irlandii, Litwy, Łotwy, Austrii, Polski, Słowacji, Niderlandów oraz Zjednoczonego Królestwa są wyższe od średniej UE. Na koniec 2011 r. sześciu państw członkowskich dotyczyło anulowanie zobowiązań zgodnie z zasadą „N+2” (art. 90

¹ Art. 68 rozporządzenia Rady (WE) nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz.U. L 120 z 15.8.2006).

² Tabela I. Realizacja finansowa w regionach konwergencji.

Tabela II. Realizacja finansowa w regionach niebędących regionami konwergencji.

Tabela III. Kwoty zaplanowane w EFR w podziale na osie priorytetowe i na państwa członkowskie.

Tabela IV. Poświadczone wydatki z EFR w podziale na osie priorytetowe i na państwa członkowskie.

rozporządzenia w sprawie EFR) na kwotę 9 696 117 EUR, w odniesieniu do transzy za 2009 r. Stanowi to znaczny wzrost w stosunku do sytuacji na koniec 2010 r.

Audyt stosowania rozporządzenia dotyczącego paliwa. W ramach rozporządzenia Rady (WE) nr 744/2008 przeprowadzono audyty w Belgii, Danii, Francji, Hiszpanii i Portugalii. W czerwcu 2011 r. Komisja otrzymała wyniki. Główne ustalenia dotyczyły braków w krajowych systemach zarządzania i kontroli. Ponadto w sprawozdaniach z audytu zalecono, aby państwa członkowskie: 1) zapewniły istnienie i sprawne funkcjonowanie systemów audytu i kontroli; 2) zapewniły przeprowadzanie wystarczających czynności audytowych; 3) poprawiły współpracę z Komisją w celu wczesnego zapobiegania wszelkim nieprawidłowościom; oraz 4) sprawdziły, czy przyczyną nieprawidłowości nie są problemy systemowe. Komisja wysłała sprawozdania z audytu do odpowiednich państw członkowskich, wzywając do podjęcia działań naprawczych.

Wspomniane wyżej ustalenia i zalecenia skłoniły Komisję do wystąpienia do innych państw członkowskich o przeprowadzenie dodatkowych kontroli.

Zgodność. Do grudnia 2011 r. **26** państw członkowskich przedstawiło swoje oceny zgodności, przy czym akceptację uzyskało **25** ocen. W porównaniu z poprzednimi sprawozdaniami odnotowano poprawę w zakresie problemów dotyczących zgodności w odniesieniu do czasowego i trwałego zaprzestania działalności połowowej, co spowodowało mniej przypadków przerwania płatności.

2.1.1. Wykonanie budżetu przez Komisję

Jeśli chodzi o zobowiązania roczne, w 2011 r. przydzielono 15,2 % (653 204 485 EUR) całkowitych środków na lata 2007–2013 (4 292 990 279 EUR), z czego 496 297 184 EUR przypadło na regiony konwergencji, a 156 907 301 EUR na regiony niebędące regionami konwergencji. Jeśli chodzi o płatności, w 2011 r. wypłacono 10,2 % (440 909 408 EUR) całkowitych środków, z czego 72,7 % na regiony konwergencji (320 405 479 EUR), a 27,3 % na regiony niebędące regionami konwergencji (120 503 930 EUR). Płatności te zostały dokonane w formie płatności okresowych. Szczegółowe informacje przedstawiono w sekcji 5 poniżej oraz w dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym sprawozdaniu.

2.2. Pomoc techniczna

2.2.1. Wykorzystanie pomocy technicznej przez państwa członkowskie

Kwoty z budżetu pomocy technicznej zostały rozdysponowane przez 22 państwa członkowskie. Większe kwoty na pomoc techniczną przeznaczyły następujące państwa członkowskie: Grecja (7 115 250 EUR), Polska (4 756 335 EUR), Hiszpania (4 416 169 EUR), Włochy (2 581 161 EUR) i Litwa (2 092 140 EUR). Finansowane działania obejmowały wzmocnienie potencjału administracyjnego, rozwój technologii informacyjnych, działania promocyjne i informacyjne, a także wsparcie zarządzania programami operacyjnymi (PO) i ich realizacji.

2.2.2. Wykorzystanie pomocy technicznej przez Komisję

W 2011 r. Komisja wykorzystała kwotę 3 874 825 EUR z budżetu pomocy technicznej na następujące działania:

Technologie informacyjne

Komisja przeznaczyła kwotę 554 741 EUR na usługi komputerowe i usługi związane z utrzymaniem i rozwojem systemów informatycznych Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa niezbędnych do wykonania EFR.

Jednostka wspierająca europejską sieć obszarów rybackich (FARNET)

Kwotę 1 891 871 EUR przeznaczono na jednostkę wspierającą europejską sieć obszarów rybackich (FARNET). W 2011 r. w ramach sieci FARNET skoncentrowano się na realizacji osi 4 EFR poprzez udzielanie bieżącego wsparcia metodycznego i tematycznego instytucjom zarządzającym oraz lokalnym grupom działania w sektorze rybołówstwa (grupom FLAG). Zorganizowano dwa [seminaria międzynarodowe](#) poświęcone grupom FLAG: w marcu w Sofii (BG) seminarium dotyczące opracowania strategii oraz w lipcu w Gdyni (PL) seminarium dotyczące dywersyfikacji obszarów rybackich. Sieć FARNET przyczyniła się do wyeksponowania znaczenia osi 4 za pośrednictwem [stron internetowych](#), [biuletynu informacyjnego](#), [kanału YouTube](#) oraz [konta Twitter](#). Opublikowano dwa wydania [magazynu sieci FARNET](#) (w 4 językach) oraz przewodnik dotyczący [dywersyfikacji](#) (w 11 językach). W listopadzie 2011 r. na dużej [konferencji](#) poświęconej „Zrównoważonej przyszłości obszarów rybackich” zgromadziło się ponad 450 zainteresowanych stron.

Konferencje

Komisja zorganizowała konferencję poświęconą „Zrównoważonej przyszłości obszarów rybackich” (324 443 EUR) oraz seminarium poświęcone wykonaniu EFR (24 091 EUR).

Działania komunikacyjne

Komisja przeznaczyła kwotę 148 878 EUR na produkcję następujących czterech filmów wideo dotyczących projektów w ramach osi 4 dostępnych na stronach internetowych EUROPA: „Percebeiros of Baiona” (Hiszpania), „Sprzedaż bezpośrednia i nowe technologie” (Niemcy), „Rybołówstwo rekreacyjne” (Francja) oraz „Łańcuch wartości wodorostów” (Dania).

Pracownicy zatrudnieni na czas określony

Komisja przeznaczyła kwotę 850 000 EUR na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych na czas określony zajmujących się wykonaniem EFR, zwłaszcza w celu zapewnienia dostępności odpowiednich dla państw członkowskich kombinacji językowych.

2.3. Wyniki debaty poświęconej strategii określonej w art. 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie EFR oraz okresowa ocena EFR oraz okresowa ocena EFR

Komisja otrzymała wszystkie oceny okresowe dotyczące EFR do końca czerwca 2011 r. Stanowiły one podstawę dla sprawozdania podsumowującego, które wykorzystano na potrzeby debaty poświęconej strategii prowadzonej przez dyrektorów departamentów rybołówstwa, która odbyła się w Brukseli w dniach 8–9 grudnia 2011 r.

Główne ustalenia przedstawione w sprawozdaniu podsumującym

Oś 1 jest najbardziej zaawansowana pod względem absorpcji finansowej. Sytuacja gospodarcza miała istotny wpływ na wdrażanie osi 1, przyspieszając wdrożenie środków trwałego i czasowego zaprzestania działalności połowowej. Choć w rozporządzeniu w sprawie EFR znajduje się odpowiedni szczegółowy przepis, wdrażaniu środków na rzecz trwałego zaprzestania działalności połowowej nie towarzyszył wymagany plan dostosowania nakładu połowowego. Skutki były także odczuwalne przy wdrażaniu środków wsparcia dla

inwestycji na pokładzie, takich jak zwiększenie selektywności narzędzi połowowych (realizowano jedynie kilka projektów), a także wsparcie dla łódzkiego rybołówstwa przybrzeżnego.

W ramach osi 2 środek 2.3 ma największy udział, a związane z nim projekty dotyczą zwiększania zdolności produkcyjnej, poprawy systemów produkcji oraz warunków pracy, w szczególności w zakładach przetwórstwa. Zdolność produkcyjna w sektorze akwakultury zwiększyła się w wielu państwach członkowskich pomimo przekonania, że wymóg przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko utrudnił proces wdrażania.

Wsparcie z EFR w ramach osi 3 skoncentrowano głównie na infrastrukturze portowej (środek 3.3), działaniach wspólnych (środek 3.1) oraz projektach pilotażowych (środek 3.5). Rzadko stosowano środki na rzecz środowiska wodnego przeznaczone na rekompensaty z tytułu stosowania metod produkcyjnych w zakresie akwakultury przyczyniających się do ochrony środowiska.

Oś 4 wdrożyło lub planowało wdrożyć 21 państw członkowskich. Wskaźnik wdrażania osi 4 jest jednak niższy niż w przypadku innych osi. Opóźnienia w określaniu procedur, ograniczony dostęp do finansowania prywatnego i brak zainteresowania ze strony sektora rybołówstwa wyjaśniają wspomniane opóźnienie.

Skutki wdrażania osi 5 (pomoc techniczna wspierająca państwa członkowskie w zarządzaniu funduszami EFR) są umiarkowane. W większości sprawozdań z oceny podkreśla się jednak jej użyteczność do celów realizacji PO oraz informowania obecnych i potencjalnych beneficjentów.

W ocenie przedstawiono ogólny niski wkład programów EFR w ochronę zasobów lub zrównoważenie środowiskowe przy niewystarczającym wykorzystaniu dostępnych środków środowiskowych. Ponadto wkład programów EFR we wspieranie polityki równości szans postrzegano ogólnie jako neutralny lub tylko nieznacznie pozytywny.

Podczas spotkania Komisja zwróciła się do państw członkowskich o zbadanie sposobów mających przyspieszyć wdrażanie EFR. Przedstawiła także podsumowanie opinii i wypowiedzi dotyczących etapów programowania EFR. Wiele państw członkowskich stwierdziło, że krajowy plan strategiczny był użyteczny na początkowych etapach procesu programowania, jednak stracił swoje znaczenie w cyklu programowania. Inne państwa członkowskie podkreśliły potrzebę nadania krajowym planom strategicznym wymiaru regionalnego oraz uwzględniania w stosownych przypadkach podejścia dotyczącego basenów morskich. Wiele państw członkowskich planowało dokonanie przeglądów swoich PO w celu realokacji środków w reakcji na zmiany zewnętrzne.

3. WYNIKI GOSPODARCZE SEKTORA RYBOŁÓWSTWA W LATACH 2010–2011

3.1.1. Sektor połowowy

W przeciwieństwie do sytuacji w latach 2007–2009 flota UE na ogół przynosiła w 2010 r. zyski. W przypadku 11 spośród 21 państw członkowskich, dla których przedstawiono informacje w rocznym sprawozdaniu gospodarczym (roczne sprawozdanie gospodarcze z 2012 r.) osiągnięto zysk netto w 2010 r., 4 państwa członkowskie w dalszym ciągu generowały straty w tym sektorze, natomiast pozostałe państwa członkowskie osiągnęły próg rentowności.

Całkowite przychody wyniosły 7 mld EUR, natomiast całkowite koszty – 6,5 mld EUR (93 % całkowitych przychodów). Całkowite przychody wzrosły o 2,6 % w stosunku do przychodów z 2009 r. Na całkowite przychody składały się następujące kwoty: 6,6 mld EUR ze sprzedaży ryb, 34 mln EUR z praw do połowu, 193 mln EUR przychodu z działalności innej niż połowowa oraz 126 mln EUR z bezpośredniego wsparcia dochodów (co stanowi mniej niż 2 % przychodu całkowitego oraz 27 % mniej w stosunku do 2009 r.).

Całkowite koszty wynagrodzeń załogi (kwota 1,9 mld EUR, która była o 9 % niższa niż w 2009 r. pomimo wzrostu zatrudnienia), koszty paliwa (kwota 1,3 mld EUR, która była o 11 % wyższa niż w 2009 r., co stanowi z kolei odsetek znacznie niższy od wynoszącego 37,5 % wzrostu cen paliw w latach 2010–2009), inne koszty zmienne (943 mln EUR) oraz koszty amortyzacji (793 mln EUR) stanowiły 4 najważniejsze pozycje kosztów, które stanowiły łącznie 75 % kosztów całkowitych.

Całkowita liczba rybaków zatrudnionych na statku (wyłączając Grecję) wynosiła 138 500 osób (105 700 w ekwiwalentach pełnego czasu pracy, EPC). Stanowi to wzrost o 2,4 % w stosunku do 2009 r. Hiszpania miała najwyższy poziom zatrudnienia, zarówno pod względem całkowitej liczby zatrudnionych, jak i EPC, wśród wszystkich państw członkowskich UE, dla których dane były dostępne.

3.1.2. Akwakultura

W 2009 r. produkcja akwakultury w 27 państwach UE wyniosła 1,3 mln ton. Pomimo znacznego wzrostu produkcji na świecie produkcja w unijnym sektorze akwakultury pozostała na stałym poziomie. Procentowy udział UE w produkcji światowej zmniejszył się z 3 % w 1997 r. do 2,4 % w 2009 r. Chociaż ostatnie dane sugerują, że wyniki gospodarcze przedsiębiorstw w sektorze akwakultury poprawiły się, większość miejsc pracy w sektorze zajmują pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy, których całkowita liczba wynosi 80 000 osób pracujących w 14 000 przedsiębiorstwach (z których 90 % stanowią mikroprzedsiębiorstwa).

W ramach EFR na akwakulturę przeznaczona jest około jedna trzecia funduszy przyznawanych w ramach osi 2 (w przybliżeniu 28 % całkowitego budżetu EFR). Od lutego 2011 r. wybrano 1 679 projektów i wypłacono kwotę przekraczającą 40 mln EUR. Większość projektów dotyczy inwestycji produkcyjnych, a ponad 50 % akwakultury słodkowodnej. Zgodnie z oceną okresową EFR³ istnieją różne opinie dotyczące skuteczności środków w zakresie akwakultury w ramach EFR. Liczba miejsc pracy utworzonych w sektorze dzięki EFR jest nieznaczną i wynosi mniej niż 0,3 %. Ponadto, chociaż wydaje się, że zdolność produkcyjna zasadniczo wzrosła, sytuacja ta niekoniecznie przyczyniła się do wzrostu produkcji ze względu na kryzys finansowy oraz zwiększoną konkurencję w skali światowej. Innymi przeszkodami dla wzrostu w sektorze są skutki chorób, kwestie dotyczące licencji, dostęp do kredytów (na który wpływa fakt, że większość producentów to bardzo małe przedsiębiorstwa) oraz brak strategii krajowych.

3.1.3. Przetwórstwo

W 2009 r. sektor przetwórstwa ryb w UE obejmował ponad 3 500 przedsiębiorstw zajmujących się głównie przetwórstwem ryb i posiadających obroty na poziomie około 25,5

³ Dostępna pod adresem internetowym: http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/studies/eff_evaluation/eff_evaluation_synthesis_en.pdf s. 40.

mld EUR oraz wartość dodaną brutto (WDB)⁴ w wysokości ponad 6 mld EUR. Zatrudnienie w sektorze wynosiło 118 000 EPC w całej UE (co odpowiada całkowitej liczbie miejsc pracy wynoszącej 150 000).

Wartość produkcji stopniowo rosła w ostatnich kilku latach (17,8 mld EUR w 2003 r. w UE–25, 18,94 mld EUR w 2005 r., 22,5 mld EUR w 2007 r.). Niemniej jednak zatrudnienie oraz liczba przedsiębiorstw zmalały: z 132 000 EPC i 4 216 przedsiębiorstw (UE–15) w 2003 r. do 129 500 EPC i 4 035 przedsiębiorstw w 2005 r. oraz 126 000 EPC i około 4 000 przedsiębiorstw w 2007 r.

Ponad 60 % zaangażowanych funduszy oraz 34 % projektów w ramach osi 2 EFR dotyczy środków związanych z przetwórstwem ryb i obrotem rybami. Większość projektów dotyczy w szczególności zwiększania zdolności produkcji, chociaż ważna jest również poprawa systemów produkcji i warunków pracy. W ocenie okresowej EFR zidentyfikowano pozytywne skutki EFR w zakresie tworzenia miejsc pracy (+3 %), przy jednoczesnych mniejszych skutkach w zakresie wielkości lub wartości produkcji. Znaczne obciążenie administracyjne oraz dostęp do kredytów są głównymi czynnikami ograniczającymi skuteczność i wdrażanie EFR w zakresie przetwórstwa. Ponadto wydaje się, że konkurencja w skali światowej, dostęp do surowców w obliczu ograniczonej produkcji w UE oraz niskie marże są głównymi trudnościami, z którymi zmaga się sektor.

4. CZĘŚĆ II – ANALIZA

4.1. Publiczne i prywatne działania na rzecz dostosowania floty rybackiej

4.1.1. Trwałe zaprzestanie działalności połowowej

EFR obejmuje środki na rzecz dostosowania floty rybackiej UE, w tym wsparcie publiczne na rzecz trwałego lub czasowego zaprzestania działalności połowowej.

Zgodnie z oceną okresową EFR do dnia 31 grudnia 2010 r. wsparcie w ramach EFR na rzecz trwałego zaprzestania działalności połowowej stanowiło jedynie 3 % realizowanych projektów, ale jednocześnie 56 % płatności z EFR w ramach osi 1 (202 mln EUR). Na podstawie bieżących prognoz na okres programowania 2007–2013 wsparcie to wyniesie około 720 mln EUR. Po dodaniu tej kwoty do kwoty 546 700 000 EUR wypłaconej w ramach IFOR (w latach 2000–2006) otrzymuje się całkowitą kwotę blisko 1,3 mld EUR stanowiącą wsparcie publiczne na środki wycofania się z flot w latach 2000–2015.

W kolejnych ocenach EFR oraz poprzedzającego go IFOR zwrócono uwagę na powtarzający się problem związany ze sposobem stosowania trwałego zaprzestania działalności połowowej w praktyce. Jest to spowodowane nie tyle potrzebą dostosowania floty do dostępnych zasobów, co trudnościami gospodarczymi flot, które są niezależne od stanu zasobów. Istniejące w ramach EFR wymagania dotyczące wdrożenia planów dostosowania nakładu połowowego przed zastosowaniem trwałego zaprzestania działalności połowowej nie przyczyniło się do rozwiązania tego problemu. Wręcz przeciwnie w niektórych planach dostosowania nakładu połowowego trwałe zaprzestanie działalności połowowej jest wyraźnie przedstawiane jako narzędzie kompensujące zmniejszenie możliwości połowowych oraz

⁴ Kolejne 900 przedsiębiorstw (o obrotach w wysokości 2,3 mld EUR) zajmowało się przetwórstwem ryb, ale nie w ramach swojej głównej działalności.

służące poprawie rentowności pozostałych statków⁵. W rezultacie środek związany z trwałym zaprzestaniem działalności połowowej jest często ukierunkowany nie na statki, które mają największy wpływ na zasoby, lecz na te, które mają najgorsze perspektywy finansowe, co ogranicza skuteczność dostosowania zdolności połowowej wynikającego z tego środka.

Takiego zdania jest także Europejski Trybunał Obrachunkowy (ETO). W sprawozdaniu specjalnym z grudnia 2011 r.⁶ dotyczącym sposobu, w jaki środki UE przyczyniły się do dostosowania zdolności połowowej floty rybackiej UE, ustalono, że mimo wsparcia na rzecz wycofania się z floty faktyczna zdolność połowowa flot UE w latach 1992–2008, „uwzględniając skutki ulepszeń technologicznych, osiągnęła szacowany wzrost o 14 %”. W sprawozdaniu wskazuje się na przypadki, w których wsparcia udzielono w odniesieniu do statków, które tak czy inaczej zaprzestałyby swojej działalności lub które miały niewielki wpływ na stan zasobów.

Ponad połowa⁷ wycofanych statków nie otrzymała pomocy na złomowanie. Fakt ten potwierdza ograniczone skutki wsparcia w ramach EFR dla dostosowywania zdolności. Jest to jedynie niewielka poprawa w stosunku do IFOR (w latach 2000–2006), w przypadku którego do czasu reformy wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) z 2002 r. możliwe było uzyskanie pomocy na zastąpienie statków wycofanych bez pomocy publicznej.

4.1.2. Dostosowywanie floty do cen paliwa

Na koniec 2011 r. ceny paliwa osiągnęły poziom 0,65 EUR/l. Były one o 20 % wyższe niż ceny z grudnia 2010 r. oraz o 62,5 % wyższe niż ceny z grudnia 2009 r.

W sektorze rybołówstwa dokłada się znacznych starań, aby ograniczyć wpływ wzrostów cen paliwa na wyniki gospodarcze. Dane przedstawione w rocznym sprawozdaniu gospodarczym wskazują, że koszty paliwa w latach 2008–2010 zmniejszały się lub zwiększały w mniejszym stopniu niż ceny paliwa. Można zaobserwować dwie wyraźne tendencje.

Pierwsza odnosi się do zmian działań połowowych, do których podmioty gospodarcze mają natychmiastowy dostęp za darmo lub bardzo małym kosztem. Na przykład zmniejszenie prędkości nawigacji i połowu może spowodować oszczędności w zużyciu paliwa wynoszące do 16 %. Wykazano także, że floty wyładowują połowy w portach położonych bliżej obszarów połowowych. Połów jest następnie wysyłany ciężarówkami do portu macierzystego. Podmioty gospodarcze wprowadzają także lżejsze narzędzia lub zmieniają metier (połowy włokami dennymi na połowy sznurami haczykowymi oraz połowy za pomocą włoka rozprzowego na połowy za pomocą podwójnego włoka). W miarę możliwości floty przemieszczają się na obszary połowowe znajdujące się bliżej portu macierzystego. Wiele z tych dostosowań odbywa się bez wsparcia publicznego.

Druga tendencja dotyczy dostosowań technicznych statku, na przykład modyfikacji silnika i napędu, aerodynamiki, zmniejszenia oporu narzędzi na powierzchni wody i przy dnie, stosowania komputerów do wyznaczania najkrótszych tras do obszarów połowowych, monitorowania prędkości statku oraz zarzucania sieci połowowych przy optymalnej

⁵ Ocena okresowa EFR oraz ocena *ex-post* Instrumentu Finansowego Orientacji Rybołówstwa (IFOR) są dostępne pod adresem internetowym: http://ec.europa.eu/fisheries/documentation/studies/fifg_evaluation/fifg_evaluation_executive_summary_pl.pdf.

⁶ Sprawozdanie specjalne nr 12/2011 „Czy działania podjęte przez UE przyczyniły się do dostosowania zdolności połowowej flot rybackich do dostępnych możliwości połowowych?”.

⁷ W 2011 r. wycofano 61 % pojemności brutto (GT) oraz 48 % mocy silnika (kW).

prędkości, uwzględniając wiatr, prąd oraz siłę i kierunek fal. Istnieją dowody wskazujące, że wspomniane dostosowania mogą spowodować oszczędności przekraczające 25 % zużycia. Z funduszy EFR korzysta się często, ale nie zawsze, a w niektórych przypadkach korzysta się jedynie z funduszy prywatnych.

Obydwie tendencje wskazują na znaczne oszczędności zużycia paliwa bez konieczności wymiany silników statków.

Należy zauważyć, że we wspomnianym powyżej sprawozdaniu ETO stwierdzono, że wiele z tych dostosowań, których dotyczy art. 25 rozporządzenia w sprawie EFR, w szczególności inwestycje na statkach mające na celu poprawę efektywności energetycznej, powoduje wzrost „zdolności statków do połowu ryb”. Sytuacja taka występuje na przykład w przypadku układów dysz napędowych, które powodują znaczne oszczędności zużycia (do 20 %), mogą jednak także zwiększać prędkość nawigacji.

4.2. Modernizacja na podstawie art. 25 ust. 2 rozporządzenia w sprawie EFR

Ustalenia przedstawione w sprawozdaniu ETO miały istotny wpływ na podejście Komisji do środków określonych w art. 25 ust. 2 EFR. Chociaż większość prac odbywa się w 2012 r., w grudniu 2011 r. Komisja wysłała państwom członkowskim wytyczne dotyczące interpretacji art. 25 ust. 2, dokonując rozróżnienia pomiędzy inwestycjami, które nie zwiększają zdolności statków do połowu ryb oraz inwestycjami, które ją zwiększają. Wraz z wytycznymi wysłano pismo, w którym zwrócono się do państw członkowskich o przedstawienie do dnia 15 stycznia 2012 r. wykazu operacji finansowanych zgodnie z art. 25 ust. 2, w odniesieniu do których złożono wnioski o płatność, łącznie z krótkim opisem operacji, informacji o kontrolach przeprowadzonych w celu zweryfikowania ich zgodności oraz odpowiednich kwot unijnego i krajowego finansowania w odniesieniu do każdej z operacji. W piśmie Komisja stwierdziła również, że ma zamiar zbadać zgodność PO z wytycznymi oraz wystąpić o przeprowadzenie zmian w stosownych przypadkach.

Komisja analizuje obecnie informacje przedstawione przez państwa członkowskie. Komisja podejmie decyzję w sprawie akceptacji lub braku akceptacji odpowiednich wniosków o płatność, w tym wniosków, w przypadku których doszło do wstrzymania biegu terminu płatności. Komisja podejmie również decyzję w sprawie zastosowania korekt finansowych w odniesieniu do płatności, które już nastąpiły. Niepewność dotyczącą interpretacji art. 25 ust. 2 odzwierciedlają trudności w modernizacji lub wymianie silników bez zwiększania zdolności połowowej.

4.3. Wdrażanie osi 4 w ramach EFR

Wdrażanie osi 4 jest co raz lepsze i zaczyna przynosić rezultaty, chociaż, ogólnie rzecz biorąc, nadal jest stosunkowo powolne. Na koniec grudnia 2011 r. liczba wybranych grup FLAG wzrosła do 220 w 18 państwach członkowskich (wzrost o 50 grup FLAG w porównaniu ze stanem na koniec 2010 r.). Spośród 21 państw członkowskich, które wdrożą oś 4, tylko Irlandia, Słowenia i Rumunia nie wybrały jeszcze żadnych grup. Łącznie oczekuje się utworzenia ponad 300 grup FLAG.

Wszystkie nowe grupy przechodzą obecnie do fazy opracowywania i wyboru projektów. Na koniec 2011 r. wybrano 1 625 projektów w porównaniu z 685 projektami wybranymi na koniec 2010 r. Projekty można podzielić na trzy następujące szerokie grupy tematyczne: tworzenie wartości dodanej produktów rybołówstwa, dywersyfikacja lokalnej gospodarki obszarów rybackich oraz wykorzystanie atutów środowiska (zielony wzrost), społeczeństwa i

kultury, ze szczególnym naciskiem położonym na dwa pierwsze elementy. Wspierane projekty są zasadniczo małymi projektami pod względem inwestycji i przynoszą korzyści lokalnym społecznościom rybackim.

Udział środków z EFR przydzielonych w ramach osi 4 wynosi od 2,6 % we Francji do 32,5 % w Rumunii. Średni budżet przypadający na grupę FLAG wynosi od poniżej 1 mln EUR do ponad 7 mln EUR.

Istnieją również znaczne różnice w szybkości wdrażania, które można wyjaśnić różnym poziomem doświadczenia w zakresie rozwoju terytorialnego oraz trudnościami, z którymi zmagają się niektóre państwa zregionalizowane, dotyczącymi określania i rozróżniania odpowiednich ról władz krajowych i regionalnych we wdrażaniu osi 4.

Istnieją również znaczne różnice pod względem interpretacji przepisów i wytycznych UE dotyczących osi 4 przez instytucje zarządzające. Trudność dotycząca zabezpieczenia współfinansowania publicznego okazała się poważnym problemem dla niektórych grup FLAG. Ponadto wnioskodawcy prywatni mieli trudności w zapewnieniu współfinansowania projektów w wyniku kryzysu gospodarczego. Mimo braku dostępności danych zbiorczych na tym etapie okresu programowania szereg przypadków wskazuje, że oś 4 ma potencjał tworzenia miejsc pracy.

Wyniki osi 4 – przykłady tworzenia miejsc pracy i generowania dochodu w trwających projektach

- Rybołówstwo rekreacyjne (Francja): przez trzy lata lokalne podmioty z grupy FLAG departamentu Var pracowały na rzecz promocji rybołówstwa rekreacyjnego na swoim obszarze. W latach 2009–2010 wyposażono i dopuszczono do działalności w ramach rybołówstwa rekreacyjnego łącznie 12 łodzi. Zaangażowani rybacy mogli liczyć na dodatkowe przychody w wysokości od 30 % do 70 % za dni, w których zabierali turystów (jednocześnie łowiąc znacznie mniej niż podczas zwykłego dnia połowowego).

- „Ryby z kutra” (Niemcy). Projekt ten umożliwia rybakom sprzedawanie części swojego połowu bezpośrednio odbiorcom końcowym za pośrednictwem strony internetowej, na której przedstawia się dostępne świeżo złowione ryby w danym czasie i miejscu. 11 przedsiębiorstw zajmujących się połowami i biorących udział w tym projekcie uzyskało znacznie wyższe ceny – w porównaniu ze sprzedażą hurtową – poprzez sprzedaż bezpośrednią oraz samodzielne wprowadzanie do obrotu.

- Utrzymano miejsca pracy 27 zbieraczy skorupiaków w Galicji (Hiszpania) poprzez udzielenie im pomocy w opracowaniu i wprowadzeniu do obrotu nowych produktów, co przyczyniło się do generowania dodatkowych przychodów.

- Udzielono pomocy sześciu niepełnosprawnym rybakom polegającej na umożliwieniu im powrotu do miejsca pracy w Charente Maritime (Francja). W ramach tego projektu planuje się utworzenie jeszcze 60 miejsc pracy dla niepełnosprawnych rybaków.

- Utworzono sześć dodatkowych miejsc pracy w lokalnej restauracji rybnej, która stanowi wielofunkcyjną przestrzeń pracy umiejscowioną w historycznym budynku i w której odbywają się lekcje gotowania, wystawy i imprezy (Niderlandy, Urk).

- Utworzono przedsiębiorstwo należące do kategorii MŚP zatrudniające cztery osoby, w którym opracowuje się innowacyjne produkty żywnościowe zawierające wodorosty, generując obrót w wysokości ponad 1 500 000 EUR rocznie. (Dania, Jutlandia Północna)
- Utworzono sześć nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach połowowych oraz dwa nowe miejsca pracy w sektorze przetwórstwa poprzez udzielenie wsparcia na rzecz centrum logistyki w Kuusamo, które składa się z centrum obsługi połowów i przetwórstwa na potrzeby lokalnych rybaków (Finlandia, Ostrobotnia Północna).
- Utworzono jedno dodatkowe miejsce pracy poprzez udzielenie wsparcia przedsiębiorstwu prowadzącemu działalność w zakresie akwakultury w celu podjęcia produkcji własnej mączki rybnej z lokalnych odpadków rybnych (koszty mączki rybnej zmniejszono o 50 %, oszczędzając 20 000 EUR rocznie) (Andaluzja, Hiszpania).

5. REALIZACJA FINANSOWA W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH

TABELA: REALIZACJA FINANSOWA – REGIONY KONWERCENCJI I REGIONY NIEBĘDĄCE REGIONAMI KONWERCENCJI

Państwo członkowskie		Na etapie decyzji a	Na etapie zobowiązania b	Wyplacone c	% (b) / (a)	% (c) / (a)
Belgia	Okres 2007-2013	26 261 648,00	17 205 799,00	11 243 909,00	65,52 %	42,81 %
	Rok budżetowy: 2011	4 412 449,00	4 412 449,00	7 567 279,00		
Bułgaria	Okres 2007-2013	75 876 747,00	47 107 496,00	15 625 873,19	62,08 %	20,59 %
	Rok budżetowy: 2011	13 084 212,00	13 084 212,00	4 424 514,08		
Republika Czeska	Okres 2007-2013	27 106 675,00	18 492 712,00	14 758 064,92	68,22 %	54,44 %
	Rok budżetowy: 2011	4 043 811,00	4 043 811,00	7 671 187,19		
Dania	Okres 2007-2013	133 675 169,00	93 573 369,00	65 434 024,70	70,00 %	48,95 %
	Rok budżetowy: 2011	19 463 114,00	19 463 114,00	20 580 026,46		
Niemcy	Okres 2007-2013	149 121 176,00	103 720 590,00	60 355 018,91	69,55 %	40,47 %
	Rok budżetowy: 2011	22 443 794,00	22 443 794,00	12 931 618,46		
Estonia	Okres 2007-2013	84 568 039,00	54 878 609,00	30 975 023,79	64,89 %	36,63 %
	Rok budżetowy: 2011	12 995 534,00	12 995 534,00	10 777 597,65		
Irlandia	Okres 2007-2013	42 266 603,00	27 691 739,00	20 590 159,00	65,52 %	48,71 %
	Rok budżetowy: 2011	7 101 580,00	7 101 580,00	0,00		
Grecja	Okres 2007-2013	207 832 237,00	149 533 189,00	67 985 280,18	71,95 %	32,71 %
	Rok budżetowy: 2011	29 514 336,00	29 514 336,00	35 990 929,01		
Hiszpania	Okres 2007-2013	1 131 890 912,00	803 995 016,00	404 470 852,66	71,03 %	35,73 %
	Rok budżetowy: 2011	162 654 289,00	162 654 289,00	118 436 927,74		
Francja	Okres 2007-2013	215 686 616,00	150 871 906,00	87 774 969,38	69,95 %	40,70 %
	Rok budżetowy: 2011	31 457 343,00	31 457 343,00	13 506 474,71		
Włochy	Okres 2007-2013	424 342 854,00	297 930 059,00	163 479 766,46	70,21 %	38,53 %
	Rok budżetowy: 2011	61 620 807,00	61 620 807,00	59 235 210,54		

Cypr	Okres 2007-2013	19 724 418,00	13 807 204,00	13 278 025,78	70,00 %	67,32 %
	Rok budżetowy: 2011	2 871 876,00	2 871 876,00	4 367 980,79		
Łotwa	Okres 2007-2013	125 015 563,00	81 747 415,00	65 170 045,47	65,39 %	52,13 %
	Rok budżetowy: 2011	19 243 706,00	19 243 706,00	25 474 344,28		
Litwa	Okres 2007-2013	54 713 408,00	36 709 949,00	23 120 863,91	67,09 %	42,26 %
	Rok budżetowy: 2011	8 161 553,00	8 161 553,00	4 675 239,50		
Luksemburg	Okres 2007-2013	0,00	0,00	0,00	0,00 %	0,00 %
	Rok budżetowy: 2011	0,00	0,00	0,00		
Węgry	Okres 2007-2013	34 769 572,00	21 987 859,00	12 865 081,83	63,24 %	37,00 %
	Rok budżetowy: 2011	5 952 501,00	5 952 501,00	7 190 107,83		
Malta	Okres 2007-2013	8 372 329,00	5 300 916,00	2 126 063,75	63,31 %	25,39 %
	Rok budżetowy: 2011	1 271 388,00	1 271 388,00	953 937,69		
Niderlandy	Okres 2007-2013	48 578 417,00	34 005 165,00	13 201 570,50	70,00 %	27,18 %
	Rok budżetowy: 2011	7 073 021,00	7 073 021,00	1 553 560,32		
Austria	Okres 2007-2013	5 259 318,00	3 692 103,00	3 645 455,55	70,20 %	69,31 %
	Rok budżetowy: 2011	763 814,00	763 814,00	753 548,00		
Polska	Okres 2007-2013	734 092 574,00	483 677 649,00	211 027 766,33	65,89 %	28,75 %
	Rok budżetowy: 2011	121 944 858,00	121 944 858,00	71 086 296,54		
Portugalia	Okres 2007-2013	246 485 249,00	173 238 515,00	83 595 336,48	70,28 %	33,91 %
	Rok budżetowy: 2011	35 759 773,00	35 759 773,00	19 208 344,06		
Rumunia	Okres 2007-2013	230 645 644,00	143 020 768,00	32 299 988,49	62,01 %	14,00 %
	Rok budżetowy: 2011	39 257 052,00	39 257 052,00	0,00		
Słowenia	Okres 2007-2013	21 640 283,00	15 269 905,00	5 751 652,52	70,56 %	26,58 %
	Rok budżetowy: 2011	3 515 536,00	3 515 536,00	2 722 012,90		
Słowacja	Okres 2007-2013	13 123 309,00	8 607 829,00	5 170 176,35	65,59 %	39,40 %
	Rok budżetowy: 2011	1 782 386,00	1 782 386,00	1 257 371,92		

Finlandia	Okres 2007-2013	39 448 827,00	27 614 400,00	16 427 458,77	70,00 %	41,64 %
	Rok budżetowy: 2011	5 743 752,00	5 743 752,00	5 039 613,94		
Szwecja	Okres 2007-2013	54 664 803,00	38 265 669,00	24 999 874,53	70,00 %	45,73 %
	Rok budżetowy: 2011	7 959 199,00	7 959 199,00	5 505 285,77		
Zjednoczone Królestwo	Okres 2007-2013	137 827 889,00	90 707 217,00	19 295 904,46	65,81 %	14,00 %
	Rok budżetowy: 2011	23 112 801,00	23 112 801,00	0,00		
Ogółem	Okres 2007-2013	4 292 990 279,00	2 942 653 047,00	1 474 668 206,91	68,55 %	34,35 %
	Rok budżetowy: 2011	653 204 485,00	653 204 485,00	440 909 408,38		